

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrlet Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, l. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Za „Delavsko Pravico“

V zadnji volivni borbi za Delavsko zbornico je krščansko socialistično delavstvo pokazalo veliko zavednost. Od vseh strani obdano od nasprotnikov skrajne levice in skrajne desnice se je držalo in še tesneje sklenilo svoje vrste. Krščansko socialistično delavstvo dobro ve, da je njegova bodočnost, ki pride, ko bo za visoko plimo komunizma in fašizma nastopil oseka in se bo iztrezljeno človeštvo uredilo po načelih, ki jih je oznanjal Kristus. Ta vera navdaja naše pristaše s pogumom, da tudi v najhujših viharjih ne omahnejo. Krščanski socialisti vemo, da bo kapitalizem izkoreninjen šele, ko bo delu vrnjena njegova čast; ko delo ne bo več suženjska rabota, pa naj si bo za privatni kapital ali pa za absolutno državo, ampak časten poklic svobodnih članov občestva za občo korist; ko se delo ne bo smatralo več samo za sredstvo eksistence, ampak v prvi vrsti kot najvažnejša socialna funkcija v procesu gmotnega blagostanja in duhovnega ter etičnega napredka človeškega občestva; ko bo koristno delo edini vir in edina opravičba lastnine, ki je človeku nujno potrebna kot garancija njegove svobode, ki pa mora vedno biti v službi celote, da se ne izrablja v izkoriščevanje in zasužnjevanje sočloveka. Vse to pa je mogoče edino na temelju Kristusovih nauk in zato krščanski socialisti bodro gledamo v bodočnost, ki bo nujno vedla do družbe v smislu krščanskega socializma.

To prepričanje je tisti mogočni faktor, ki naše somišljenike krepí in bodri, da lahko vzdržijo vsak naval, naj pride od katerekoli strani. Da se je to prepričanje zgradilo na trdnih fundamentih, da se je vedno bolj poglobljevalo, da zajema najboljše naše ljudi, predvsem pa mlada srea, to je zasluga dr. Kreka in njegovih sodelavcev ter prijateljev. Nadalje je to zasluga Jugoslovanske strokovne zveze, krščanskosocialistične delavske organizacije in vseh njenih celic; navdušenja naših tovarišev, ki kljub trdemu delu niso nikoli zanemarjali pridobivanja novih članov in njihovega izobraževanja v načelih krščanskega socializma. Videli smo, da to navdušenje in ta zavednost ni bila prazna, hipna in umetelna, ampak resnična, globoko iz duše izvirajoča in do skrajnosti požrtvovalna, ter da se ni dala omajati po še tako vabljevih in lepo poslikanih ter okinčanih geslih.

Ne smemo pa pozabiti ogromnega deleža, ki ga ima pri tem delu naše krščansko-socialistično časopisje. To, namreč naša »Delavska Pravica«, je tista, iz katere so naši somišljeniki v prvi vrsti črpali in črpajo poguma, veselja in znanja, ki je potrebno, da

se širi in zmaga ideja krščanskega socializma, resnično krščanske, odločno in korenito anti-kapitalistične, pravične človeške družbe, ki bo delu vrnila njegovo čast in oblast, njegovo pravo funkcijo. Brez našega glasila bi se krščanski socializem ne mogel ohraniti in razvijati, ker bi ga zadušil velekapitalizem, ki ga podpira v boju zoper delavstvo mogočno podpiran tisk. Tega dejstva se mora naše krščanskosocialistično delavstvo dobro zavedati ter ga imeti vedno pred očmi, zakaj delavski časopis je najjačje orožje v rokah delavstva, ki bije boj za svoje pravice in za srečo vsega človeštva. Na shod pride vedno samo omejeno število ljudi; kar se na shodu sliši, se rado kmalu pozabi pod neprestanim pritiskom kapitalizma in njegovih pomagačev ter njegovega tiska — če pa naš delavec to, kar sliši na naših shodih, vsak teden čita tudi v »Del. Pravici« in tam najde tudi globljo obrazložitve krščanskosocialističnega programa, mu bo ostalo v spominu in se vsadilo v njegovo dušo ter se mu bo resničnost in pravičnost našega programa vedno bolj odkrivala z vso svojo močjo, da mu njegovega prepričanja ne bo vzel več nihče.

To smo povedali zato, ker se še vedno najdejo delavci, ki v svoji premajhni odloč-

nosti in v svoji veliki nepoučenosti menijo, da je zadosti, če delavsko glasilo imajo in berejo le nekateri voditelji in zaupniki, ki jim bodo že povedali, kaj je prav; njim samim pa da tega ni treba. To zmotno mišljenje je treba odločno pobijati. Vsak delavec in delavka, ki se hoče organizirati v delavski strokovni organizaciji, mora imeti in čitati delavski list; ta žrtev se mora zahtevati od vsakega organiziranega delavca! Kakor mora v četi vsak vojak imeti puško, tako mora vsak delavec, ki koraka v vrstah delavske strokovne organizacije, imeti delavski časopis. Šele potem je pravi in polnovredni član organizacije, ki bo delavskemu pokretu koristil in bo v njem nekaj pomenil. In šele potem ima organizacija smisel, kajti kaj pomeni organizacija, če njeni člani ne zajemajo iz lista njenega duha, če se po listu stalno ne poučujejo o njenih smernicah, o njenem delu in njenih borbah ter uspehih, če niso po listu z njo v nepretrgani duševni zvezi? List je tisti organ, po katerem organizacija članom govori, po katerem člani med seboj občujejo in se drug od drugega navzemajo delavske zavesti, odločnosti in vztrajnosti v borbi za pravično stvar.

Zato, vsi zavedni člani Jugoslovanske strokovne zveze, vsi naši tovariši in somišljeniki, vsi na energično delo, da se razširi naša »Delavska Pravica«!

Novelizacija obrtnega zakona

Pred kratkim se je vršila v Belgradu anketa, katero je sklicalo ministrstvo za trgovino in industrijo, skupno z ministrstvom za socialno politiko, glede novelizacije novega obrtnega zakona. Ta novelizacija je mišljena tako, da se naj bi v zakonu popravile razne stilistične napake in protislovja. Ministrstvo za trgovino in industrijo samo povdarja, da se bistvo zakona ne bo spreminjalo. Drugega mnenja so seveda o tem naši gospodarski krogi. Ta prilika jim je prav dobrodošla, da skušajo doseči v zakonu spremembe, ki so zakonjone v zaščito delavstva. Posebno so jim v tem pogledu neprijetni paragrafi o vajeniški zaščiti, prav tako pa tudi oni, ki dajejo nameščencem nekaj več pravic. Ugovarja se, da so v sedanjih težkih časih, ko je gospodarska kriza dosegla vrhunec, te zakonske zaščite preveč obremenilne za gospodarstvo in jih v teh razmerah ne more nositi. Tako je zbornica za TOI predložila nešteto predlogov, ki gredo seveda vsi za tem, da se posamezne določbe novega obrtnega zakona vsaj ublaže, ako že ne črtajo.

Pri tem seveda tudi delavstvo ni držalo križem rok. Delavskim zbornicam, kot svo-

jim razrednim zastopnicam je dalo svoje predloge, katere so one proučile in prav tako na tej anketi predložile ministrstvu. Pri tem so se seveda zbornice držale načela, ki ga je navedlo v razpisu ministrstvo za trgovino in industrijo, da se naj stavijo le take stvari, ki so v protislovju in stilistično ne odgovarjajo posameznim določbam. Naj navedemo samo eno vprašanje, katerega je gotovo treba popraviti. Po sedanjem zakonu n. pr. morejo osnovati produktivne zadrage samo taki, ki imajo mojstrski izpit. To se pravi, da pomočniki v nobenem slučaju ne morejo ustanoviti svoje produktivne zadrage, kot je bilo to mogoče preje. Takih primerov ima zakon precej in jih je na vsak način treba popraviti.

Delavstvo se za to vprašanje živo zanima. Prav gotovo mu ni vseeno, da se še to malo zaščite, ki jo ima, demontira. Še sedaj, ko so zakonska določila še v polni veljavi, se vedno najde izhod in gre preko vsega. Kaj bi naj bilo šele potem, ako bi tega ne bilo.

Ravno to, ker se nihče več ne drži nikakih zakonskih norm in določil ter čisto po svoje odira ubogo delavsko paro, gremo vedno

Maribor

Maribor. Volitve v Delavske zbornice so za nami. Ako od teh volitev ničesar drugega nimamo kot to, da smo po posameznih tovarnah dobili slik z našimi delavci, ki so spoznali našo organizacijo, je več kot dovolj.

Imeli smo tudi priliko spoznati posamezne strokovne organizacije v koliko so res delavske in koliko tudi narodne. Dobro nam je znano, da predstavljajo mariborsko tekstilno industrijo po večini podjetniki in ravnatelji, ki slabo obvladajo naš jezik. Čudno se nam zdi, da iščejo narodni socialisti ravno pri teh podjetnikih največ zaslombe, vsaj to smo videli na dan volitev v Del. zbornico. Agitacijske in volilne lokale so jim dali na razpolago gotovi podjetniki. Prav tako si skušajo dobiti monopol za sprejemanje delavcev v razne tekstilne tovarne. Človek se naravnost začudi, ko pride delavec bogsigavdi odkod, pa vpraša, kje je tista »Narodna zveza«, ki sprejema delavce za to ali ono tekstilno tovarno. Ako mu pojasniš, da je zato merodajna J.B.D., pa ti pravi, da ta ni prava, kjer pri borzi ni treba ničesar plačati, tukaj pa se mora podpisati in nekaj plačati. Nimamo nič proti temu, ako se komu pomaga do kruha, vendar pa je čudno, zakaj imajo edino narodni takšen vpliv. Tudi nam ni jasno, ali so take organizacije, ki paktirajo z podjetniki na najrazličnejše načine, tudi delavske?

Zdi se nam, da so ljudje, ki se hočejo vrniti v ospredje zgoraj imenovane organizacije precej pobarvani z različnimi bivšimi političnimi naziranjmi. Tako smo čitali v »Borbi« št. 24, precej zanimivo izjavo, kateri bodo se sigurno sledile druge. Ta izjava se glasi:

Izjava in opozorilo!

Podpisana Narodno strokovna zveza, podružnica Maribor, je izvedela, da se je g. Tomažič Ludvik (imenovani tudi Tomanič) predstavljal kot tajnik NSZ. V sled tega javlja vsem članom in članicam, kakor tudi ostali javnosti, da gosp. Tomažič ni bil nikoli član, niti tajnik NSZ in da nima pravice nabirati članov in kakršnihkoli članskih prispevkov. Posebno pa opozarjamo vsa podjetja, da nima imenovani nikakega pooblastila v imenu NSZ in prosimo, da imenovanega takoj prijavijo oblasti, če bi se še kje pojavil kot zastopnik NSZ. O vsakem takem primeru pa naj obveste tudi nas.

Narodno strokovna zveza podružnica Maribor.

Res čudno, ko pa je vendar ta gosp., kolikor smo videli, vedno sedel v pisarni NSZ in v pisarni vpricho vseh funkcionarjev NSZ vpisoval člane in od njih pobiral članarino.

Opazovalec delavskega gibanja v Mariboru.

Naše nove postajanke

Teksti no delavstvo

KRANJ

V nedeljo 19. novembra se je v Delavskem domu v Kranju vršil občni zbor skupine Jugoslovanske strokovne zveze, ki obstoja v Kranju že več let, vendar pa zadnjih par let samo na papirju. Občni zbor je imel nalogo, skupino zopet poživeti in jo spraviti na pot aktivnega dela. Delavstvo je spričo razmer prišlo do spoznanja, da je nastala neobhodna potreba po strokovni organizaciji, ker le z njo in potom nje bo mogoče pristopiti k reševanju perečega gnotnega in socialnega položaja delavstva. Na žalost pa zavest delavstva še ni tako močna, da bi odstranila bojazen pred žrtvami, ki jih je treba dati organizaciji in brez katerih ni možnosti obstoja in pozitivnega dela organizaciji. Res je, da je delavstvu pri sedanjem skromnem zaslužku težko žrtvovati kakršnekoli prispevke. Res je pa tudi, da delavstvo še kljub temu izdaja večje ali manjše zneske za manj ali celo nepotrebne stvari, od katerih nima nobenih koristi, pač pa škodo. Če bo delavstvo še dalje ovirala bojazen pred malenkostnimi prispevki za vstop v organizacijo, potem mora pričakovati edino to, da bo njihov življenjski standard še dalje padal. Glavna sporna točka na tem občnem zboru je bila obveznost naročbe časopisa »Delavske Pravice«, ker so bili nekateri člani mnenja, da bo z neobveznostjo lažji pristop delavstva k organizaciji. Ugotovilo se je, da tudi v tem pogledu delavstvo nima zadostnega razumevanja in da še premalo pozna potrebo in važnost neodvisnega delavskega tiska v borbi za interese delavstva.

Z dobro voljo in okrepljeno zavestjo, katere

med precejšnjim številom delavstva ne manjka, bo močno brez dvoma prebrodili tudi te ovire in zgradili močno delavsko strokovno organizacijo, ki bo kos težkim nalogam, ki jo čakajo v kranjski industriji.

Po vsestransko temeljitem razgovoru je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik Benedikt Martin, podpredsednik Gogala Jožef, blagajnik Šilar Karel, tajnik Gregore Skavko, gospodar Koprive Franc; namestniki: Papež Franc, Simenc Luka, dr. Megušar Anton.

Novi odbor nam je porok, da bo oživljena skupina šla s podvojenimi silami na delo, da s tem nadomesti dosedaj zamujeno. Za vse in za vsakega posebej pa naj velja: Brez žrtev ni uspehov!

Popirničarji

Sladki vrh. Precej časa je že, odkar so volitve v Del. zbornico za nami. Nam na Sladkem vrhu pa so ostale še v spominu, kajli bile so za nas precej važne, saj so bile ravno one povod temu, da smo se seznanili z edino pravo delavsko organizacijo, to je z Jugoslovansko strokovno zvezo. Ze volitve same so pokazale, da ima JSZ na severni meji večino delavstva, katero zaupa edino nji. Da pa ni dobila bela lista absolutne večine pri nas kakor tudi v Št. Hju, je pa vam itak znano, okoliščine in pritisk od obeh naših nasprotnikov, je močno vplival na naše postene in miroljubne delavce. Pa pustimo sedaj volitve in pojdemo na delo za našo skupino papirniškega delavstva na Sladkem vrhu.

Rozman Peter:

Rešitev iz temelja

V Novem Sadu se je vršilo zborovanje jugoslovanskega združništva. »Slovenec« z dne 7. l. m. prinaša na uvodnem mestu smernice, ki so jih predstavniki našega združništva zavzeli in določili za omiljenje krize in za odpomč kmetijstva. Znižanje obrestne mere, revizija zakona o zaščiti kmeta in pa zvišanje cen kmetijskim pridelkom, to so nekako v glavnem tozadevni sklepi. Zvišanje cen kmetijskih pridelkov, označuje »Slovenec« kot najbolj priporočljiv način, »ker rešuje problem iz temelja«. K vsaki posamezni točki bi bilo nujno potrebno marsikaj spregovoriti, saj režejo vse prav globoko v telo našega gospodarskega reda, v katerem sta ravno naš kmet in delavec povsod na najbolj mačehovskem mestu. Še važnejše pa je, da si s praktično gospodarske strani ogledamo, kako je prav za prav s temi, sedaj tako znižanimi cenami kmetijskih pridelkov.

Kapitalistični gospodarski sistem je zajel v svojo moč vsak, tudi najmanjši gib našega družabnega življenja. To se ne da ovreči. Isti kapitalizem, oziroma njega nositelj hoče brezpogojno in vsepovsod le svoj dobiček. Kapitalizmu podrejeno človeštvo in z njim vsa njegova delovna sila je samo golo sredstvo za doseg teh namenov. Samo iz vidikov kapitalistične gospodarske rentabilnosti se vsepovsod odmerjajo plače delavstvu, tako kmetijskemu kakor tudi industrijskemu. Ker pa je dnina ali plača za delo prav za prav to, iz česar se množice delovnega ljudstva dejanski preživljajo, iz česar te zajemajo vedno svežih in nadaljnjih življenjskih ter delovnih moči, je jasno, da tedaj vsaka delavčeva družina mora brezpogojno odgovarjati njegovi zdravi in delazmožni existenci. Kapitalisti vse to dobro vedo, saj danes že povsod tudi računajo s kapaciteto posameznega delavca. To vse boljše vedo, kakor mi delaveci in kmetje, tudi boljše vedo, kakor predstavniki našega združništva. Pa ravno iz teh vzrokov, iz te svete in kapitalistične gospodarske prosperitete so morale pasti cene kmetijskih pridelkov. Kmet je postal žrtev kapitalizma. Vrednost njegovih pridel-

Samo ob sebi je umevno, da je naše gibanje zadelo pri nasprotnikih, rdečih in plavih, tako, kakor bi dregnil v sršenovo gnezdo. Pred volitvami v Del. zbornico smo čitali v takozv. glasilu »Borbi« napade na rdeče. Očitale so se jim nerednosti gotovih fondov. Po volitvah pa, ko smo začeli mi — beli — z delom za Jug. strok. zvezo, pa so rdeči in plavi kar skupaj potegnili proti nam. Pri tem pa igrala glavno vlogo neki poslovodja in v »Borbi« večkrat napadeni sodrug Špindler. Ta dva imata skupne pogovore in bogneđaj, da bi eden od belih šel za nekaj minut od dela, ali da bi spregovoril par besed s svojim tovarišem. To je lakoj agitacija, ki je pa samo za ene vrste delavstva strogo prepovedana.

Pravtako se poslužujejo izven obrata, proti našemu gibanju, starih demagoških sredstev, kot da smo farovski, da imamo v naši strokovni organizaciji same farje, da držimo z kapitalisti in ne vem kaj vse bi nam radi po svojem vzorcu podtaknili. Tovariši! Mi dobro vemo, kdo se je pri zadnjih volitvah v Del. zbornico poslužil podjetnikov, raznih ravnateljev in nadzornih organov. Da so to bili vsi drugi razen belih, je dokazano. Edino to nam daje povod, da se hočemo in se tudi bomo organizirali edino le v skupini papirničarjev Jug. strokovne zveze, katera edina je po vsem svojem delovanju res prava delavska organizacija.

Zato pa delavci iz Sladkega vrha, ne dajmo se plašiti od nikogar. Mi gremo svojo pot, pot našega prepričanja. Za nas je mesto edinole v JSZ, katera ima za seboj večino papirniškega delavstva v Sloveniji.

Papirničar.

kov se je morala umakniti in vsaj približno prilagoditi nizkim delavskim plačam, ker v nasprotnem slučaju, da se to ne zgodi, bi se morale plače delavstvu v škodo kapitalistov zvišati, ali pa bi radi prevelike razlike med prodajno ceno kmeta in kupno močjo delavca ostali kmetu njegovi pridelki neprodani, če se tu ne bi zgodilo kaj drugega. Statistika Mednarodnega urada dela izkazuje, da smo v Jugoslaviji sedaj na tretjem mestu držav cenjenih življenjskih potrebščin. Glede delavskih plač pa smo celo na trinajstem mestu. Iz tega bi mogli samo ugotoviti, da so vkljub jako ugodnemu življenjskemu standardu pri nas delavske plače najmanj še trikrat prenizke. Ali — po sedanjih naših življenjskih razmerah, ako bi plače delavstvu trikratno povišali, bi s tem silo domače kupne moči trikratno ojačili in bi samo tedaj smeli zahtevati zvišanje cen kmetijskih pridelkov, da bi razmere ne postale še hujše, kot so danes. Za delavstvo dejanski s tem ne bi bilo pridobljeno nič drugega, kakor večja zaposlitev, kar bi povzročila večja davčna in kupna moč kmetov. Brezposelnost in izdatni del krize bi bil rešen.

(Nadaljevanje.)

Socialisti se otepa o opozicije

Pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico so v Zagrebu kakor v Splitu nastopali socialisti ločeno v dveh strujah. Eno je vodil Vilim Haramina z Općim radničkim savezom Jugoslavije (Orsom) kot predsednik Delavske zbornice in Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Na drugi strani pa so nastopali oficijelni socialisti z Ujedinjenim radničkim sindikalnim savezom Jugoslavije (Ursom). Boj med tema strujama je bil precej vroč. Podlegel mu je Haramina, ker je pri volitvah v Delavsko zbornico na zagrebškem teritoriju dobil zelo malo glasov. Na drugi strani je, kakor poročajo socialistični listi, Orsovec, ki jih vodi Haramina, izključila iz svoje srede tudi socialistična internacionala. Poleg tega nastopa kot opozicija v Belgradu s svojo strujo še Vitomir Korač, ki izdaja tudi svoj list »Solidarnost«.

NAROČI BESEDO!

Mladina poročča

Zagorje. Po volitvah smo začeli zopet z rednimi tedenskimi sestanki, in nadaljujemo Osnovna načela krščanskega socializma. V nedeljo, dne 19. t. m. je bil pa redni sestanek skupine. Bil je dobro obiskan, kar nam jamči za nadaljno delo. Radi odsotnosti tov. Fliseka, je vodil sestanek tovariš Ustar. Orisal nam je potek zadnjih volitev v Del. zbornico, in o bodočem delu naše skupine; zlasti radi razmaha naše organizacije. Vsak član naj gleda nato, da naša organizacija raste in pridobiva. Volitve so nam dokaz, da je JSZ odkrita in borbeno organizacija, neizprosna, in kot taka je naletela na odpor vseh. Toda vzdržala je! Izkristaliziralo se je vse, in ostalo zdravo deblo, vse drugo je odpadlo! To naj bo naš pogum — in naprej na delo!

Mladinski odsek se pa tudi poleg predavanj pripravlja na krasno vprizoritev narodne igre »Miklova Zala«, ki se bo vršila 3. decembra. Režira g. kaplan Ciril Jerina. Vse naše tovariše in tudi druge vabimo, da si ogledajo to krasno igro — delo mladinskega odseka JSZ. Videli boste, da tudi Zagorje diha. Tudi tiho delo nekaj velja!

Čemu uporaba različnih taksnih predpisov?

Finančno ministrstvo je opozorilo s posebnim razpisom vsa podrejena ravnateljstva, da so po starih taksnih zakonih, ki so še v veljavi po posameznih pokrajinah v naši državi, podvržene taksiranju službene pogodbe, ki jih imajo delojemalci z delodajalci. Pri pogodbah na službeno razmerje za nedoločen čas se izračuna odmernna podlaga tako, da se seštejejo vsi službeni prejemki za dobo treh let, od tako dobljene vsote se nato plačuje tisti procent, kot je to določeno (različno) po starih taksnih zakonih v posameznih pokrajinah. Tej taksi so podvržene samo liste službene pogodbe, ki so pisмено določene, torej tisti, ki nima s svojim službodajalcem pisмене pogodbe, ni obvezan plačati te takse. Ker pa delavec in večina zasebnih nameščenec pri nas nima običajno posebne pisмене pogodbe, ta taksa nima velike važnosti. Vzbudil pa je ta razpis precejšnje razburjenje, ker je odmernna podlaga za izračunavanje takse precej visoka in je višina takse zaradi različnih taksnih zakonov, na katerih sloni, v posameznih pokrajinah v državi različna,

kar gotovo ni pravično, ker se že toliko časa govori, da imamo izenačeno davčno zakonodajo. Mislimo, da bi bil že čas, da se taksni zakon končno vendar izenači na ta način, da predpisi starih pokrajinskih zakonov prenehajo veljati. S tem nam ni nič pomagano, če imamo nov enoten jugoslovanski taksni zakon, če so pa ostali v veljavi še stari taksni zakoni, tako da človek nikdar gotovo ne ve, v koliko velja še stari taksni zakon in v koliko ne. Zdi se, da tega tudi finančna oblastva dobro ne vedo, ker sicer ne bi bili potrebni taki razpisi finančnega ministrstva, s katerimi se morajo ravnateljstva posebej opozarjati na določila starih zakonov, ki se doslej niso izvajala. To vzbudi pri ljudeh nepotrebno razdraženje, ker vsakdo misli, da gre za novo ustanovljene davke. Ni pa tudi pravilno, da se še vedno uporabljajo stari taksni zakoni, od katerih je oni za Slovenijo in Dalmacijo star že 83 let in je bil torej sestavljen v razmerah, ki niso današnjim čisto nič podobne in so bili lahko nekateri predpisi pred 83 leti čisto pravilni in na mestu, danes pa zelo krivični. Mislimo, da to velja predvsem za takse na službene pogodbe.

To in ono

Javornik. V nedeljo 19. novembra se je poročil na Brezjah tajnik skupine tov. Smolej Tomaž z gospodično Udir Pavlo iz Kamne gorice. Mlademu paru želimo obilo sreče v novem stanu!

Zagorje. Po dolgotrajni in težki bolezni, je zatisnil oči k večnemu počitku, naš tovariš Alojz Flere, vzoren krščanski mož, oče številne družine, v visoki starosti 74 let. Bil je skrben oče svojim otrokom, vreden pri delu in kot tak je bil pri-

Priporoča se klobučarstvo

VINKO BOGATAJ
RADOVIJICA

Prodaja vseh vrst klobukov kakor
tudi prevzema raznovrstna popravila

ljubljen med svojimi tovariši, znanci in prijatelji. Kako priljubljen je bil, je pričal njegov pogreb v torek dne 17. nov. Združeni pevski zbor, mu je zapel tri žalostinke pod vodstvom g. Dragota Korošca. Naj mu bo lahka zemlja. Vsem sorodnikom naše sožalje!

Gostilna v Rokodelskem domu

Komenskega ulica 12

priporoča svoja dobra
vina, ceneno hrano.

Na razpolago
kegljišče in
lep vrt

Tvrdba

A. & E. Skaberne
Ljubljana

opozarja na svojo
bogato zalogo blaga
za jesen in zimo!!

A. & E. Skaberne

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

VIII.

Vozila sta dalje in si ogledala še nekaj drugih domačij, ki so vse ležale vzdolž gričevja, in proti večeru je dejal Jake, da prebivata takoj pred njima dva fanta po imenu Nichols, in morda bi ne bilo napak, če bi pri njiju prenočila. Tako je Jed spoznal »gospoda Jima Nicholisa« in njegovega brata Rannya: dva živahna, klepetava majhna dečka, ki sta Jeda spominjala na dvojico podjetnih verier. Domovala sta sama, razen nečaka, ki je bil slaboumen. Bila sta tako vesela družbe, da sta za večerjo zaklala dve kokoši, prinesla iz hladilnice nad studencem sat medu in debele smetane in slaboumni nečak je spekel vroč prepečenec, ki je bil rumen od natrona ter se zarežal od ušesa do ušesa, ko mu je Jed dejal, da je pozabil sol. — njegov razum ni bil več sposoben, da bi si zapomnil vse dodatke za tako jed.

Med večerjo so govorili o pokrajini, o gorah, o vodi, o zemlji, o letinah, o ribah, o divjačini, o viharjih, o cestah — o sto različnih rečeh. Ni bilo dolgo, pa je pogovor prešel na petrolej. Jake je dejal, da sta si ogledala vrelec Eda Cudliffa in Jim je rekel, da bi on in Ranny tudi lahko imela kaj takega, če bi malo pokopala; po vsem posestvu prihaja petrolej na svetlo, jutri jima bo pokazal na vse zgodaj razpoke v zemlji polne petroleja in na pobočju gričevja majhno luknjo, ki je čez in čez zamaščena in začrnjena. Ranny je dejal, da se jima prijeme kar čevljev; kar poglejte, — in pomolil je svojo nogo naprej.

Jim je nadaljeval: pisal je bogatemu kapitalistu v Mountain City, Mrju Warrennerju, ste že kaj slišali o njem? Jed je potrdil, toda je težko te velike gospode spraviti tako

daleč, da bi se ubadali z malostmi in navaden rancher pač nima denarja, da bi se spravil na tako stvar. Spet je postal do petroleja zelo ravnodušen in se je zanimal samo za živino in za pašo, da sta mu brata Nichols pripovedovala o svojem govedu, in konec pesmi je bil tak, da bi ranch prodala z živino in vsem skupaj, tristo dvajset juter za petnajst tisoč dolarjev. Jed je odgovoril, da je to preveč, da pa si bo zjutraj posestvo ogledal.

Ko je bil potem v svoji sobi, je potegnil knjige na dan in tri ure pri sveči vsak stavek o zunanjih znakih in o geoloških tvorbah, v katerih se lahko javljajo oljevitne peščene plasti, proučil z vso skrbjo. Če bi bil le tako bister, da bi bil na univerzi poslušal geologijo, da bi mogel razločevati različne vrste kamenja in lego plasti! A zdaj je sedel pri knjigah in se moral odločiti za to ali za ono po lastni presoji. Vedel je, če pritegne zraven kakega petrolejskega strokovnjaka, bi to cenovno zemljišča vsaj podvojilo.

Naslednje jutro si je ogledal posest Nicholsov in se niti najmanj ni brigal za vse petrolejske znake, ki sta mu jih brezpogojno hotela pokazati.

Vzporedno z glavnim grebenom gorovja je kakih pet ali šest milj tekel dolg hrbet gričevja in vzdolž tega hrbta so Cudliffa in Nicholisa našli svoj petrolej. To je bila po domnevi najbrž enotna skupna tvorba in Jed si je v globinah gričevja predstavljal velik rezervoar, — dokler mu ni slika zaživela tako, da jo je začel smatrati za »razsvetljenje« in »navdihnjeno«. Če bi se tak rezervoar v resnici nahajal, potem je tu ležalo skrito premoženje, ki ga je iskal. In odprti oljni vrelec bo zadostoval, da bo prekrenil kakega »zračnega spekulant«, da bi poskusil svojo srečo sprva na podlagi fantazije. Če se bo potem pokazalo, da je le suha luknja, no prav, potem se bo Jed že kako otresel zemlje in poskusil s čim drugim.

V Krevcih knjižnici bodo izšle letos te-le knjige: Miško Kranjec: PREDMESTJE — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: CRNI BREG — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: DOLARJI — roman i. del.